

א

בתחילת חורף ה'תשל"ה, זקנתנו מרת רחל דוואשע ע"ה אלטיין שאלה במכתב את הרבי - בקשר למקום לימודי של בתה, אמנו מרת סימה ברכה שתחי' ולמנוב.

באותה תקופה הבת - מרת זלמנוב - שהיתה בת 13, התחילה ללמוד בכיתה י' בבית-ספר גבוה בית יעקב שבשכונת מגוריהם ושליחותם (ברובע "הבראָנקס" בניו-יאָרק), אך זמן קצר לאחר תחילת השנה נסגר בית-הספר.

מרת אלטיין כתבה לכ"ק אדמו"ר שמצד כמה טעמים אולי כדאי שבתה תלמד בביה"ס בית יעקב של הרב ברויער (מנהיג קהילת "קהל עדת ישורון" של יוצאי גרמני) בשכונת וואשינגטאָן הייטס, במקום לנסוע ללמוד במוסד החב"די בית-רבקה שבשכונת קראון הייטס (הן עקב הקושי במציאת מקום אכסני' מתאים בקראון הייטס, כיון שנסיעה קבועה ברכבת התחתית לאזור "הבראָנקס" בשעות הערב היתה כרוכה בסכנה מפני גויים וכו', והן עקב פרטים שונים במצב ההתנהלות של המוסד בית רבקה בתקופה ההיא).

נוסח המענה מהרבי:

בנוגע למקום לימוד בתה תחי' בעתיד -
בודאי יודעת עד כמה כ"ק מו"ח אדמו"ר
האָט זיך געקאָכט במוסד חב"ד דוקא.
אזכיר על הציון.

ב

בשנת ה'תשל"ו, בימי נערותה, כתבה אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב לכ"ק אדמו"ר אודות שאלות וספקות שונים בעבודת ה'.

בין היתר כתבה במכתבה על הקושי שבקושיות ותהיות העולות בליבה - איך יתכן שאבי' (הרה"ח וכו' הרב מרדכי דוב ע"ה אלטיין) סובל בבריאות הגוף (לאחר התקף לב שעבר באותה תקופה), ובנוסף - היסורים הקשים והבלתי מובנים של אחי' הו"ח וכו' הת' יוסף יצחק ע"ה, שסבל ממחלת שיתוק קשה.

ד

בימים שלפני חג סוכות ה'תש"מ, בעת מסירת האתרוגים לכ"ק אדמו"ר, על ידי זקננו הרה"ח וכו' הרב מרדכי דוב ע"ה אלטיין, כמדי שנה, ניצל את ההזדמנות וביקש ברכה עבור שידוך לבתו - אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב, ופירט שלוש הצעות שונות שקיבל.

תוכן תשובת הרבי [בעל-פה] הי':

**בנוגע לשידוך - כדאי להתעניין
אודות הבחורים המבוגרים
שבאו מעבר לים.
מן הסתם הם ישארו כאן אחרי יום-טוב
ויתאפשר להציע שידוכים.**

למעשה, הבחור המבוגר היחידי שהתאים לנאמר ה' בעלה לעתיד - אבינו הרה"ח וכו' הרב יוסף יצחק שי' זלמנוב, שהגיע אז ביחד עם חברי ה"קבוצה" החדשה מארץ הקודש (בסיימו שנתיים של שליחות, כחבר בקבוצת התלמידים-השלוחים מייסדי סניף ישיבת תומכי-תמימים במגדל העמק, לאחר שנתו הראשונה בבית חיינו כחבר ב"קבוצה" דשנת ה'תשל"ד).

בהמשך לכך, בכניסתו הבאה של הרב אלטיין ע"ה אל הרבי, לפני חג סוכות ה'תש"מ - בערב יום-טוב עצמו, למסירת שאר הד' מינים, כמדי שנה - ביקש לברר אם הבין נכון למי מכוונת ההצעה, בהוסיפו שבבירור קצר אודות הבחור המבוגר שהגיע מארץ הקודש (ועל פי השוואת ידידים בין הרושם לגבי אופיו ובין אופיים של אלו שהוצעו קודם לכן כמתאימים וכו') הועלה ספק שאולי לא לזה הכוונה, כיון שמדובר בבחור בעל רקע שונה וכו'.

הרבי הגיב [בעל-פה]:

**אויב אזוי וועלן זיי משלים זיין
אינער דעם אנדערן**

[= אם כך הם ישלימו האחד את השני].

יצויין שבמקביל שאל גם אבינו שי' את הרבי בפתק, בחודש מר-חשון, האם להשאר בבית חיינו עם ה"קבוצה" החדשה או לחזור לארץ הקודש, וכן האם להמשיך

נוסח המענה מהרבי:

**בנוגע שולחן ערוך ומלחמת היצר
- הובטחנו יגעת ומצאת.
נאמר: החקר אלקה תמצא?
אלא שהודיעה התורה (קצת)
ביאור בזה וכיו"ב בכ"מ,
ורבותינו נשיאינו הודיעו הכלל
טרַאכט גוט וועט זיין גוט,
ופעולות בפרט - בעשיית טובה
(גשמית או רוחנית) להשני
ממשיכה טוב הנראה והנגלה מלמעלה.
אזכיר על הציון.**

ג

לקראת קיץ ה'תשל"ט, לאחר שנת עבודה עמוסה של אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב - שהיתה אז כבת 18 - בהוראה, ובריכוז פעילות בנות חב"ד בארה"ב, סברו הורי' ע"ה שעלי' לקחת חופש מפעולותי' ולנסוע לביקור בארץ הקודש.

אמנו שתחי' רצתה בכל זאת להקדיש את ימי הקיץ להשתתף בניהול והדרכה במחנות קיץ, בחודש הראשון - בדעטרויט, משיגען; ובחודש השני - בוויניפּעג, קנדה. היא כתבה לכ"ק אדמו"ר בקשה להסכמה וברכה וכו', אבל לא נתקבל מענה. לאחר זמן, כשמועד מחנות הקיץ התקרב, שאלה שוב, אך גם הפעם לא נתקבל מענה.

בפעם השלישית החליטה להוסיף במכתבה שהורי' מתנגדים לכך בטענה שהיא צריכה "לקחת חופש", ובלשונה במכתבה: TO TAKE A VACATION.

הרבי במענהו הק' הקיף את המילים הנ"ל - TO TAKE A VACATION, והוסיף:

וכן תעשה.

בלימודים או לעסוק בשידוך, והמענה הי' שעליו לשאול רב.

הוא שאל את הרב דווארקין ע"ה, וכשהרב דווארקין שמע את גילו הורה לו להתעניין בשידוכים, ובמענה לשאלה היכן לעסוק בכך (בארה"ב או באה"ק) הגיב: וואו עס מאכט זיך א שידוך...

ה

בקיץ ה'תשמ"מ, כמה חודשים לאחר חתונתם - בכ"א אדר - בניו-יארק, העתיקו הורינו, הרה"ח וכו' הרב יוסף יצחק שי' ומרת סימה ברכה שתחי' זלמנו, את מגוריהם לארץ הקודש, לקרית חב"ד בעיה"ק צפת ת"ו, בהסכמת וברכת הרבי (ככל הזכור - ע"י מענה בנוסח הרגיל: **אזכיר על הציון**).

בחורף ה'תשמ"א, כמה חודשים אחרי בואם של הורינו, ובעודו חבר בכולל האברכים בצפת, שאל אבינו את הרבי בנוגע להסתדרותו, באיזה תחום עליו לחפש עיסוק בארץ הקודש - בחינוך והוראה, בהפצת היהדות והמעיינות או ברבנות.

הרבי השיב בנוסח:

קדימה לרבנות.

יצויין שבהמשך לכך, נעשו במשך כמה וכמה שנים נסיונות שונים, בסיוע עסקני חב"ד וכו', למצוא משרת רבנות (בליווי כמה הוראות והדרכות מהרבי במשך השנים, ועוד חזון למועד לפרט המענות והשתלשלות הפרטים בכל זה).

זקננו הרה"ח וכו' ר' מרדכי דוב ע"ה אלטיין סיפר שכמה פעמים שאל את הרבי בע"פ (בעת כניסתו למסירת האתרוגים מדי שנה) בנוגע לזה שמילוי ההוראה הנ"ל מתעכב זמן ארוך, ואולי כדאי להתעניין בינתיים במשרות קודש אחרות, ונענה תדיר שיש להתעניין דוקא בתפקיד של רבנות, ובינתיים על חתנו - אבינו שי' - להמשיך את הלימודים בכולל.

סופה של ההשתלשלות הוא שבשנת ה'תשנ"ב נמצאה הצעת רבנות בבתי-הסוהר, ונתקבלה הסכמת הרבי - על ידי הנהון בראשו הק', בתקופה שלאחרי כ"ז אדר ה'תשנ"ב - שמשרה זו היא בכלל מילוי ההוראה הנ"ל.

ו

בשלהי קיץ ה'תשמ"א, כתבו הורינו לכ"ק אדמו"ר כמה שאלות:

בהמשך למענה הקודם, שאל אבינו הרה"ח וכו' הרב יוסף יצחק שיחי' זלמנוב (שהי' באותה עת חבר בכולל האברכים בעיה"ק צפת ת"ו), כיצד להתייחס להצעות שהעלו עסקנים ומוסדות חב"דיים עבורו לשמש בקודש בתפקידים שונים, שאינם שייכים לרבנות, כיון שלעת-עתה טרם נמצאה משרת רבנות ואולי יש מקום בינתיים לעסוק בתחומים אחרים בכרם חב"ד).

כמו כן אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב, ביקשה במכתבם ברכה וכו' בקשר לקשיי הסתגלות שונים בארץ הקודש ובעבודת החינוך שם, שבה החלה לעסוק עם הגירתה לארץ הקודש, בהתאם למענה קודם מהרבי אודות כך - בנוסח הרגיל: **אזכיר על הציון**.

נוסח מענה הרבי מיום י"ט מנחם אב ה'תשמ"א (סעיף 1 - בקשר לשאלת אבינו שי', סעיף 2 - מופנה לאמנו שתחי':)

1. להמשיך בכולל.
2. תבשר טוב.
לפלא הכי גדול
ואם לפני היותה נשואה היתה בת חיל
ופעילה "ועובדת ה' בשמחה" וכו'
עאכו"כ שנישאה ונעשית אשת חיל
ושכינה שרוי' ביניהם
וזכות דארץ ישראל.
אזכיר על הציון.

[יצויין עוד, שבתקופה מסויימת כתבה אמנו שתחי' לכ"ק אדמו"ר אודות אפשרות שהעיסוק בהוראה יהי' רק במשרה חלקית - ובלשונה במכתבה: A part-time job - על מנת שיתאפשר לה לשלב זאת עם עול הבית וגידול הילדים המוטל עלי', והרבי הקיף בתוך מכתבה אפשרות זו - A part-time job - לאות הסכמה].

ז

בתחילת חורף ה'תשמ"ב, כתבה אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב לכ"ק אדמור"ר, אודות סכרא שעלתה להעתקת המגורים למקום אחר, לצורך קבלת טיפול רפואי טוב יותר בתקופת ההריון.

נוסח המענה מהרבי:

**בכלל – כעצת רופא ידיד בארץ הקודש.
ולכאורה טרחא יותר מדי.**

ח

בתחילת חורף ה'תשמ"ב, כתבה אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב, לגבי ספקות וקשיים מסויימים בימי הריונה, עקב מצבים שדרשו הכרעות רפואיות שונות ואשפוזים תכופים.

נוסח מענה הרבי [סעיף 1 הוא ברכה על ענין נוסף שנכתב באותו מכתב]:

**1. אזכיר עה"צ.
2. כמאחז"ל רפואת אשה שייך לבעלה
ועאכו"כ בהשייך לעוברים
ולכן בכל הנ"ל על בעלה שי' להחליט
וכן להבא.
ובמה ובאם שספק אצלו –
כעצת רב באה"ק.
אזכיר עה"צ.**

[בלשון "כמאמר חז"ל" כוונת הרבי בפשטות היא לדברי חז"ל (כתובות נא, א) שבין חיובי בעל לאשתו – חובתו לדאוג לרפואתה].

ט

במוצש"ק לפנות בוקר, אור לט"ו טבת ה'תשמ"ב, נולדה אחותנו מרת נחמה דינה שתחי' קפלן. עם צאת השבת בניו-יארק, התקשר אבינו הרה"ח וכו' ר' יוסף יצחק שי' זלמנוב לחמיו – זקננו הרה"ח וכו' הרב מרדכי דוב ע"ה אלטיין (שהתגורר בניו-יארק), על-מנת לעדכן על לידתה כמה שעות קודם לכן, וסיפר על הדאגה הרבה וכו' בעקבות זאת שהלידה היתה מוקדמת מאד, בסוף החודש השישי לעיבור(!).

זקננו ע"ה פנה מיד למזכיר הרה"ח ר' בנימין קליין ע"ה, שהי' נכנס בקביעות אל הרבי במוצ"ש כדי להכניס את דברי הדואר שהגיעו בשבת, ולעתים הי' מנצל הזדמנות זו להעברת שאלות ובקשות דחופות בעל-פה.

כשהרבי שמע על הדאגה הגדולה, התגובה היתה [בעל-פה]:

**מה המקום לדאגה?!
משה רבינו נולד ג"כ בחודש השישי.**

אחרי פסח ה'תשמ"ב, עם השחרור מהאשפוז הממושך בעקבות לידת אחותנו מרת נחמה דינה שתחי' קפלן, החלו מעקבים שונים על מצבה הבריאותי, והתעורר חשש גדול בקשר לבעי' בעיניים של התינוקת, שהיתה אז בת חודשים ספורים, בעקבות תוצאות בדיקת מעקב של הראי' ע"י הרופא ד"ר זילברמן (רופא עיניים בכיר בבית-הרפואה הדסה הר הצופים), באמצעות מכשירי בדיקה משוכללים, שהצביעו בודאות על פגיעה שנוצרה בעיניים ופגיעה גדולה ביכולת הראי' ח"ו.

לדברי הרופא – נראתה בבירור פגיעה בעין, והוא הצהיר שהסיכוי היחידי לכך שתשאר יכולת הראי' הוא באמצעות ניתוח, כאשר גם ניתוח אינו יכול להבטיח אפילו ראי' חלקית.

הדברים נכתבו אל הרבי, ונוסח מענה הרבי הי':

כעצת שני רופאים מומחים.

לאחר המענה, הורינו שי' פנו לשני רופאים מומחה בתחום זה (עליהם המליצו קרובי משפחה) פרופ' רום מבית-הרפואה איכילוב, ופרופ' טיכו מבית-הרפואה הדסה עין

כרם.

למעשה, בעת הבדיקה אצל כל אחד מהם התברר שהבעי' נעלמה כלא היתה... אחד מהם, שהכיר את המכשור המשוכלל של ד"ר זילברמן, הי' מופתע לחלוטין מהפער המוחלט בין תוצאות הבדיקה שהופיעה במסמכים לתוצאה שראה מול עיניו...

יא

בקיץ ה'תשמ"ב, בעקבות הקשיים הרפואיים לאחר הלידה של אחתוננו מרת נחמה דינה שתחיל' קפלן, שאלו הורינו שי' את הרבי האם כדאי להעתיק את מגוריהם מצפת למקום אחר שבו יתאפשר לקבל ליווי וטיפול רפואי טוב יותר.

במכתב הוצע לדוגמא - מעבר לירושלים, ששם הי' הליווי הרפואי המקצועי של מומחי בית-הרפואה "ביקור חולים", בתקופת ההריון והאשפוז שנדרש לאחז' הלידה וכו'.

נוסח מענה הרבי:

**גדול זכות שליחותם
ובפרט לאה"ק
ובמיוחד לצפת עיה"ק
לבשורות טובות לכל הנ"ל.
אזכיר על הציון.**

יצויין שבהמשך לזה, בשלהי חורף ה'תשמ"ג, כאשר הי' צורך בליווי הרפואי מיוחד סביב ההריון והלידה הצפוי' דאו (של אחינו הר"ר מנחם מענדל שי' זלמנוב), שהיו תחת סיכון (בעקבות הלידה הקודמת - בניתוח מורכב וכו'), זקננו הרה"ח וכו' ר' מרדכי דוב ע"ה אלטיין כתב לכ"ק אדמו"ר אודות כך, ושאל האם יש מקום לכך שתמורת נסיעה שוב למומחים הגדולים שבמקומות רחוקים כמו ירושלים וכו', יהי' הליווי הרפואי ע"י הרופא מצפת, מנהל מחלקת היולדות - ד"ר באלאס, בטיפול פרטי בקליניקה שלו. ובמענה לכך סימן הרבי ע"ג המכתב את הסכמתו הק' לאפשרות זו.

יב

בסביבות פסח ה'תשמ"ג, לקראת לידתו של אחינו הר"ר מנחם מענדל שי' זלמנוב, החלו הרופאים להזהיר מפני הסכנה שבלידה טבעית ללא ניתוח (עקב הסיכון שנוצר בעקבות הלידה הקודמת שהיתה בניתוח מורכב וכו'). לדבריהם הי' הכרחי לבצע את הלידה בניתוח (דבר שהי' עלול לפגוע באפשרות ללידות נוספות בעתיד ח"ו) וכמעט שלא נמצא רופא שהסכים ללוות לידה טבעית - מלבד רופא מסויים בצפת שהסכים לכך, אבל זאת רק בתנאי שהיולדת תצהיר שהיא לוקחת על עצמה בלבד האחריות לסיכון שבכך.

בעת חלוקת כוס של ברכה, במוצאי אחרון של פסח ה'תשמ"ג, זקננו הרה"ח וכו' הרב מרדכי דוב ע"ה אלטיין ביקש מהרבי ברכה וציין שבתור-אמנו שתחיל' לקחה את האחריות על עצמה וכו'.

הרבי הגיב בתמיהה, תוך שהוא מצביע בידו הק' כלפי מעלה:

אירע אחריות?!!

[=האחריות שלה?!!]

כלומר, האחריות היא של הקב"ה!

יצויין שלמעשה ברגע האמת התברר שהרופא הנ"ל שהסכים ללוות את הלידה שוהה בנופש והי' יכול רק לתת עצות והנחיות ממרחק...

יג

בחודש תשרי ה'תשמ"ו, שאל זקננו הרה"ח וכו' ר' מרדכי דוב ע"ה אלטיין את הרבי (אין זכור אם הי' זה בחלוקת כוס של ברכה במוצאי אחד החגים או בעת מסירת האתרוגים על ידו לכ"ק אדמו"ר, לפני חג הסוכות, כמדי שנה), לגבי בעיית פזילה קשה שהתגלתה אז אצל נכדו הר"ר צבי הירש שי' זלמנוב (אביו של חתן הבר-מצוה שי'), בהיותו כבן שנתיים.

הרבי השיב [בעל-פה]:

**כדאי לפנות לבית-הרפואה הרסה
ששם מומחים לבעי' זו.**

בבירור דרך קרובת משפחה שעבדה בבית הרפואה הנ"ל, התברר אכן שהפרופ' דוד ע"ה בן עזרא שעבד שם במחלקה המתאימה - הי' מומחה בעל שם עולמי בתחום זה (למרות גילו הצעיר, בשנות השלושים לחייו), והוא אכן טיפל בבעי' באמצעות ניתוח שנערך לאחר כחודשיים, ולאחר מכן ליווה את ההתמודדות עם הבעי' במשך שנים ארוכות.

יד

בשנת ה'תשמ"ו (בערך), כתבה אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב לכ"ק אדמו"ר אודות קשיים שונים שהיו אז, בעקבות עומס הטיפול בילדים הקטנים, לצד טיפולים רפואיים שונים שעברו במקביל כמה מבני המשפחה. במכתבה היא בקשה ברכה למנוחת הנפש, וציינה באנגלית - TO BE CALMER.

נוסח מענה הרבי:

CALMER = רגועה יותר] -
ע"י התעסקות ועשיית טוב להזולת.
אעה"צ לכל הנ"ל
ותבשר טוב
בשוב הנראה והנגלה.

[יצויין שיש במענה זה תוכן דומה לאחת מהנקודות המופיעות במענה הרבי אלי' שנים רבות קודם לכן - הובא לעיל מענה ב].

טז

בקיץ ה'תש"נ הוצע לאבינו הרה"ח וכו' הרב יוסף יצחק שי' זלמנוב (ע"י הרה"ח וכו' ר' משה ע"ה סלונים, מנהל ארגון "עזרת אחים" שהופקד אז על פעולות חב"ד במדינות חבר העמים), לאור הוראת הרבי אליו בעבר לחפש תפקיד רבנות - לנסוע לשליחות במוסקבה ולשמש שם כראש הישיבה החב"דית החדשה שהוקמה אז וכרב הקהילה (תפקיד שאליו נבחר לבסוף הרה"ח וכו' ר' בערל שי' לאזאר).

בסיכום השאלה כתב אבינו שי' לכ"ק אדמו"ר - "האם כדאי, כיון שיש לנו עתה שבעה ילדים", כאשר כוונתו היתה לכך שבאותה עת לא היתה קיימת במוסקבה מסגרת חינוכית כלשהי עבורם.

במענה לכך, מחק הרבי את המילה "האם", וכתב במקומה "לכן אינו"; הקיף את ההמשך "כיון שיש לנו עתה שבעה ילדים", וסימן לשלב זאת לפני המילה "ולכן". כך שהמענה הוא:

[כיון שיש לנו עתה שבעה ילדים]

לכן אינו כדאי.

טז

באחת השנים, במענה למכתב של אמנו מרת סימה ברכה שתחי' זלמנוב, שבו צויינו קשיים שונים - כתב הרבי:

הרי הובטחה יגעת ומצאת.

ביחס ללשון "הובטחה" (ולא כרגיל: "הבטיחה התורה" או עב"פ "הובטחנו" וכיו"ב) - יש להעיר שבמענה שקיבלה מהרבי לפני נישואי' (לעיל מענה ב), אכן קיבלה כבר "הבטחה" ישירה - "יגעת ומצאת"...